

Posudek vedoucího bakalářské práce

Pavel Dohanič: Koncepce „konce světa“ v dnešním masovém umění

Autor bakalářské práce se zabývá motivem z oblasti masového umění či kultury, tento motiv „konce světa“ představuje rámcové téma či schéma, které se případ od případu v konkrétních kulturně-historických konstelacích naplňuje jasněji identifikovatelným významem. Tento význam je čitelný ve své době a později se interpret může pokoušet o jeho rekonstrukci. Tímto postupem se v širší oblasti ikonologie zabíral Erwin Panofsky, jehož metodu jako jednu z možných autor využívá při svých analýzách filmového materiálu, v němž „konce světa“ hrají podstatnou strukturální i významovou roli.

U tohoto motivu je třeba rozlišovat několik vrstev a autor si všímá důležitého momentu strukturálního či tvarového rozrůznění, které může i nemusí ovlivňovat „čitelné“ poselství. Alegorický význam různého strukturování „konců“ může být obdobný respektive pokud se tento význam budeme snažit přeložit do „pojmu“, můžeme ho číst obdobně. Ve své audio-vizuální prezenci však na recipienta působí a zapojuje ho do hry, rituálu, performance specifickými postupy. Stejně jako se význam rituálního chování skrývá v jeho formách, dějích, procesech, i při pozorování „zániku“ není vnímatel či účastník ani tolik čtenářem jako spíše virtuálním vykonavatelem opakujících se akcí – jeho pozici nelze situovat jednoznačně do hlediště, neboť „velké téma“ příběhu neponechává příliš místa k distanci, na níž lze z jistého hlediska redukovat i masovou zábavu.

Dohanič v teoretické části práce nastiňuje základní aspekty svého výzkumu a formuluje hypotézy dvojího typu „konce světa“, které lze shrnout pod „metafory“ účelově zacíleného konce typu „telos“ a návratného, iteračního typu „uroboros“. S těmito východisky přistupuje Dohanič k analýzám dvou filmů, které bazírují na dané motivice. Postupně se ve svých analýzách dobírá k závěrům, které rozčleňují interpretovaný filmový materiál právě ve smyslu zmíněné typizace „konců“. Jako metoda mu slouží Panofského ikonografické a ikonologické postupy, které předjímají

do jisté míry třeba Barthesův přístup k sémiotice obrazu a zároveň jej předčí svojí systematickostí a důrazem na vjem a jeho detailní deskripci.

Bakalářskou práci považuji za přínos v oblasti zkoumání dnešního „velkého tématu“ nejen ve sféře filmu: motivika konce či konců světa má v současnosti svoje ozvuky i v širším diskurzu (v žurnalistice, politice atd.) a rozprostírá se na širokém poli mezi spektakulární show a mementem vzbuzujícím snad paradoxně emoční mix fóbií a tužeb.

Práce je napsána trochu „historizujícím“ jazykem, což jí ovšem na podstatnosti neubírá, a proto ji navrhuji hodnotit známkou výborně (tedy 1).

Václav Hájek